SILA-İ RAHİM

- *Sıla-i rahim*; gerek kan, gerekse evlilik vesilesiyle oluşan hısımlara, yakınlara iyilikte ve yardımda bulunma, onlarla ilgilenme ve akrabalık bağlarını güçlendirip, koruma şeklinde tanımlanabilir.

Sıla-i Rahim Yapmanın Önemi:

- وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا

- ***"Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşa, yolcuya, idare ve himayeniz altında olanlara iyi davranın. Allah kendini beğenen ve daima böbürlenip duran kimseyi sevmez"[1]***

---

[1] Nisa, 4/36.

- اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

- ***“Onlar, Allah’a verdikleri sözü, pekiştirilmesinden sonra bozan, Allah’ın korunmasını emrettiği bağları koparan ve yeryüzünde bozgunculuk yapan kimselerdir. İşte onlar ziyana uğrayanların ta kendileridir”*** [2]

******

- وَأُوْلُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ...

- ***“…Birbirinin mirasçısı olan akraba (rahim sahipleri), Allah’ın Kitab’ına göre birbirine daha yakındırlar”*** [3]

---

[2] Bakara, 2/27.
[3] Enfal, 8/75.

- إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ
- ***Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.[4]***

******

- Rasulullah buyurdu ki:
- مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ، وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ، فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ
- *Kim, rızkının genişletilmesini, ecelinin uzatılmasını isterse sıla*-i rahim *yapsın.[5]*

---

[4] Nahl, 16/90.
[5] Buhari.

- Rasulullah buyurdu ki:

- مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ والْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّه وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ، فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

- *“Allah’a ve âhiret gününe iman eden kimse misafirine ikram etsin. Allah’a ve âhiret gününe iman eden kimse akrabasına iyilik etsin. Allah’a ve âhiret gününe iman eden kimse ya faydalı söz söylesin veya sussun!”*[6]

---

[6] Buhari.

- Rasulullah buyurdu ki:
- اَلصَّدَقَةُ عَلَى الْمِسْكِينِ صَدَقَةٌ وَهِيَ عَلَى ذِي الرَّحِمِ ثِنْتَانِ صَدَقَةٌ وَصِلَةٌ
- "*Yoksula bir şey vermek sadakadır. Akrabaya bir şey vermenin ise iki sevabı vardır. Birisi sadaka sevabı, diğeri de akrabayı görüp gözetme sevabıdır*"[7]

---

[7] Tirmizi.

- Rasulullah buyurdular ki:
- " إِنَّ أَعْمَالَ بَنِي آدَمَ تُعْرَضُ كُلَّ خَمِيسٍ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ، فَلَا يُقْبَلُ عَمَلُ قَاطِعِ رَحِمٍ "
- *"Her Cuma gecesi insanoğlunun amelleri Allah'a arz olunur. Ancak akrabasıyla alâkasını kesen kimsenin amelleri kabul edilmez."*[8]

---

[8] İbn Hanbel.

- Rasulullah buyurdu ki:

- إِنَّ الرَّحِمَ شَجْنَةٌ مِنَ الرَّحْمَنِ، فَقَالَ لَهَا: مَنْ وَصَلَكِ وَصَلْتُهُ، وَمَنْ قَطَعَكِ قَطَعْتُهُ

- *"Rahim (akrabalık), Allah'ın rahmetinin eserlerindendir. Allah ona şöyle demiştir: Kim seni korursa, Ben de ona merhamet ederim. Kim seni koparırsa, Ben de ondan ihsan ve rahmetini keserim."*[9]

---

[9] Buhari.

- Rasulullah buyurdu ki:
- **اَلرَّحِمُ مُعَلَّقَةٌ بِالْعَرْشِ تَقُولُ: مَنْ وَصَلَنِي وَصَلَهُ اللَّهُ وَمَنْ قَطَعَنِى قَطَعَهُ اللَّهُ.**
- *“Rahm Arş’a tutunmuş, akrabalık Arş’ın Rabbine sığınmış ve şöyle demiştir; 'Beni görüp gözeteni Allah gözetsin, benimle ilgiyi kesenden de Allah rahmetini kessin.”*[10]

******

- Rasulullah buyurdu ki:
- **لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعُ رَحِمٍ**
- “*Akrabasıyla ilişkiyi kesen Cennet'e giremez*”[11]

---

[10] Müslim.
[11] Buhari, Müslim.

- Bir sahâbî, Peygamberimize gelerek şöyle dedi:
- دُلَّنِي عَلَى عَمِلٍ يُدْنِينِي مِنَ الْجَنَّةِ وَيُبَاعِدُنِي مِنَ النَّارِ،
- “Beni cennete yaklaştıracak ve cehennemden uzaklaştıracak bir ameli haber verir misiniz?” Peygamberimiz şöyle buyurdu:
- تَعْبُدُ اللهَ وَلَا تُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَتُقِيمُ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَتَصِلُ الرَّحِمَ
- *“Allah’a ibadet eder, O’na hiçbir şeyi ortak koşmaz, namazı doğru kılar, zekatı verir, yakınlarını ziyaret edersin.”*
- Adam uzaklaşınca Hz. Peygamber şöyle dedi:
- إِنْ تَمَسَّكَ بِمَا أُمِرَ بِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ
- *"Emrolunduğu şeyleri yaparsa cennete girer”*[12]

[12] Müslim.

- Rasulullah buyurdu ki:
- **إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْخَلْقَ حَتَّى إِذَا فَرَغَ مِنْ خَلْقِهِ قَامَتِ الرَّحِمُ فَقَالَتْ:**
- "*Allah, mahlûkatı yaratıp tamamlayınca, akrabalık bağı ayağa kalkarak şöyle dedi:*
- **يَا رَبِّ، هَذَا مَقَامُ الْعَائِذِ بِكَ مِنَ الْقَطِيعَةِ.**
- *"Ya Rabbi! Burası, akrabalık münasebetlerini kesmekten sana sığınanların makamıdır"* dedi.
- **قَالَ: أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ أَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكِ وَأَصِلُ مَنْ وَصَلَكِ؟**
- *Cenab-ı Hak: Evet. Sana sıla yapana benim de sıla yapmama; senden alâkayı kesenlerden benim de kesmeme razı olmaz mısın? buyurdu.*
- **قَالَتْ: بَلَى يَا رَبِّ.**
- *Akrabalık bağı şöyle dedi: Evet, razı olurum ey Rabbim!»*

- قَالَ: فَهُوَ لَكِ
- *Yüce Allah: ''Bu sana verilmiştir'' buyurdu.*
- فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: اِقْرَءُوا إِنْ شِئْتُمْ:
- *Bundan sonra Allah Resulü: -İsterseniz şu âyetleri okuyunuz buyurdu:*
- (فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقْطَعُوا أَرْحَامَكُمْ، أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَى أَبْصَارَهُمْ)
- ***“Geri dönerseniz hemen yeryüzünde fesat çıkaracak, akrabalık bağlarınızı keseceksiniz, öyle mi? Onlar öyle kimselerdir ki Allah onları lânetlemiş, sağırlaştırmış ve gözlerini kör etmiştir…”*** (Muhammed, 47/22-23)[13]

---

[13] Buhari, Müslim.

- İbn Ömer anlatıyor:
- Bir adam Rasulullah’a gelerek şöyle dedi:
- يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أَصَبْتُ ذَنْبًا عَظِيمًا فَهَلْ لِي تَوْبَةٌ؟
- "Ben büyük bir günah işledim, buna tevbe imkanım var mı?" dedi.
- قَالَ: «هَلْ لَكَ مِنْ أُمٍّ؟»
- Hz. Peygamber: "Annen var mı?" diye sordu.
- قَالَ: لَا،
- Adam: "Hayır yok" dedi.
- قَالَ: «هَلْ لَكَ مِنْ خَالَةٍ؟»
- "Peki teyzen var mı?" dedi.
- قَالَ: نَعَمْ،

- Adam: "Evet, var" deyince
- قَالَ: «فَبِرَّهَا»
- Rasûlullah: "Öyle ise ona iyilik yap!" diye emretti."[14]

[14] Tirmizi.

Seninle İlgisini Kesen Akrabayla İlişkiler:

- وَلاَ يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَى وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلاَ تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

- ***"İçinizden varlık ve servet sahibi kimseler yakınlarına, düşkünlere ve Allah yolunda hicret edenlere (kendi mallarından bir şey) vermeyeceklerine yemin etmesinler. Onlar affetsinler, vazgeçip iyi muamelede bulunsunlar. Allah'ın sizi bağışlamasını arzu etmez misiniz? Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."***[15]

[15] Nur, 24/22.

- Rasulullah buyurdu ki:
- لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِئِ، وَلَكِنَّ الْوَاصِلَ مَنْ إِذَا قُطِعَتْ رَحِمُهُ وَصَلَهَا
- "*Akrabadan gelen iyiliğe misliyle karşılık veren kimse tam manasıyla akrabasına sıla etmiş değildir. Gerçek sıla, kendisiyle ilgiyi kesenleri görüp gözetmektir*"[16]

[16] Buhari.

- Bir adam Peygamberimize sordu:
- يَا رَسُولَ اللهِ، إِنَّ لِي قَرَابَةً أَصِلُهُمْ وَيَقْطَعُونِي، وَأُحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَيُسِيئُونَ إِلَيَّ، وَأَحْلُمُ عَنْهُمْ وَيَجْهَلُونَ عَلَيَّ.
- Ey Allah'ın elçisi, benim yakınlarım var. Ben onları ziyaret ederim, onlar bana gelmez. Ben onlara iyilik ederim, onlar kötülük eder. Ben onlara yumuşak davranırım, onlar bana kaba davranır. Peygamberimiz:
- قَالَ: لَئِنْ كُنْتَ كَمَا تَقُولُ، فَكَأَنَّمَا تُسِفُّهُمْ الْمَلَّ، وَلَا يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ، مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ
- *“Eğer dediğin gibi isen, onlara sıcak kül yutturmuş oluyorsun. Sen böyle davrandığın sürece, Allah’ın yardımı seninledir.”*[17]

---

[17] Müslim.

- Hadis-i Şerifte geçen “onlara sıcak kül yediriyor gibisin” ifadesi bir benzetmedir. Peygamberimiz, kişinin akrabasına karşı bu örnek davranışı karşısında, onların çirkin davranışlarından ötürü başlarına gelecek elem ve ıstırabı, sıcak kül yiyenin ıstırabına benzetmiştir.
- Başka bir ifadeyle akrabasının anlayışsızlığına göz yuman, kötülüğünü iyilikle/anlayışla karşılayan, kabalığını bağışlayan bir kimse, ilahi emre uymanın ve onu uygulamanın derin hazzını ve huzurunu tadarken, ona kötü davranan yakınları, yaptıklarından dolayı bir müddet sonra elem ve pişmanlık duymaya başlarlar. Bu asîl davranış karşısında ezilir, perişan olurlar.

Rasulullah’ın Hayatından Sıla-i Rahim Örnekleri

- Doğumunda kendisini ilk olarak emziren Ebû Leheb'in cariyesi Süveybe'yi hiç unutmamış, Mekke’de iken onu ziyaret etmiş ve ona ikramlarda bulunmuştur. Hicret edince Medine’den ona giyecekler göndermiştir. Mekke Fethi’nde onun oğlunun durumunu sorup araştırmış, onun da annesinden önce vefat ettiğini öğrenmiştir.
- Sütannesi Halime’yi gördükçe; "Benim annem, benim annem!" diyerek, kendisine içten sevgi ve saygı gösterip, omuz atkısını serip üzerine oturtmuş, istek ve arzularını hemen yerine getirmiştir. Hz. Hatice ile evlendiğinde, Halime Mekke'ye gelmiş, Peygamberimiz onu ağırlayıp kırk koyun ve bir deve hediye etmiştir.
- Huneyn Savaşı’nda esir düşen sütkardeşi Hz. Şeyma'yı elbisesinin üzerine oturtmuş ve 'hoş geldin' buyurmuş, gözleri dolu dolu olmuş, ona

sütanne ve sütbabasını sormuş, onların ölmüş olduklarını öğrenmiş, sonra Şeyma'ya şunları önermiştir: "İstersen sevgi ve saygıyla yanımda otur, istersen yararlanacağın mallar verip seni kavmine döndüreyim." Şeyma ikinci teklifi kabul etmiş ve Müslüman olarak kavmine dönmüştür. Peygamberimizin bu davranışında, 60 yıl kadar sonra bile devam eden vefakarlığını görmekteyiz.

- Dadısı Ümmü Eymen'i sık sık ziyaret ederek kendisine "anne" diye hitap etmiştir. Yine onun için; "Anamdan sonra annem, benim ev halkımdan geride sağ kalan kimsedir." diyerek iltifat etmiştir.
- Mute Savaşı’nda amcaoğlu Cafer şehit olunca evine giderek, onun oğullarını bağrına basmış, öpmüş, koklamış ve ağlamıştır. Sonra ev halkı için yemek hazırlatıp onlara ikram etmiş ve iki oğlunun bakımını üstlenmiştir.

Sıla-i Rahimin Tesisi İçin Yapılması Gerekenler:

- Akrabalık bağında en öncelik ana-babaya aittir. Bu sebeple Rabbimizin emri ve Sevgili Peygamberimizin tavsiyeleri olan ana-babaya iyilik en temel davranış şeklimiz olmalıdır. Çünkü ana-babaya itaat farz, onlara isyan ise büyük günahlar arasında zikredilmiştir.
- Akrabalık ne kadar uzak olursa olsun (ister ana ister baba tarafından) akrabalık bağı korunmalı ve akrabalarımıza karşı iyi davranmalıyız.
- Yapacağımız bütün güzellikleri ilk önce akrabalarımıza ulaştırmalıyız. Sadaka vereceksek önce onları tercih etmeli, himaye edeceksek önce onları himayemiz altına almalıyız. Doğru bildiklerimiz onlarla paylaşmalı, onların yanlış yollara sapmamalarına elimizden geldiği kadar yardımcı olmalıyız.

- Akrabalarımız içerisinde bizlere iyi davrananlar olabileceği, bizlere sıkıntı verebilenler de olacaktır. Bizlere sıkıntı çıkaranlara karşı affedici olmalı, onların da yapmış oldukları hataların neler olduğunu kendilerine hissettirmek suretiyle yardımcı olmalıyız.
- Ziyaretleşmek akrabalık bağının devam etmesine en büyük vesiledir. Bu sebeple aramızdaki diyalogları artırmak için ziyaretleşmeleri unutmayalım.
- Akrabalık korunacak diye haram yollara da düşülmemelidir. Alkol almak, zinaya bulaşmak, adam öldürmek gibi dinen haram kılınan bütün yollar terk edilmelidir. Haram fiiliyatta yardımlaşma, beraber olma, arada bulunan bağı gözetme diye bir husus söz konusu değildir.

Sıla-i Rahim Adına Yapılabilecekler:

- Yakınlara karşı tatlı sözlü, güler yüzlü olmak, selâmlaşmak,
- Hâl hatır sormak, ziyaret etmek, mektuplaşmak,
- Elden geldiği kadar onların sevinçlerine ve hüzünlerine ortak olmak,
- Üzüntüsünde teselli ve tâziyede bulunmak,
- Hediyeleşmek, bir meselesi varsa ilgilenmek,
- İkramda bulunmak ve gerektiğinde maddî destek sağlamak gibi çok kapsamlı ifade edilebilecek bir kavramdır.

Sıla-i Rahim'in Kazandırdıkları

- Sıla-i Rahim, İnsan hayatını kuşatan ibadetlerden birisidir.
- Kur'an'ın en temel emirlerinden bir tanesi olarak Rahman'dan bir bağdır.
- Ömrün ve rızkın bereketlenmesinin en önemli vesilelerinden biridir.
- Korunduğunda sahibini cennete taşıyacak bir buraktır.
- Koparıldığında; toplumu rahmetten mahrum bırakan bir yıkımdır.
- İnşa edildiğinde; karşılığı dünyada verilmeye başlanan bir nimettir.

Sıla-i Rahimin Dereceleri

- Sıla-i rahmin birkaç derecesi vardır.
- En aşağı derecesi; akrabalarımıza karşı tatlı sözlü, güler yüzlü olmak, karşılaştığımızda selamlaşmayı, hal-hatır sormayı ihmal etmemek, kendileri hakkında hep iyi şeyler düşünmek ve hayır dilemektir.
- İkinci derece, ziyaretlerine gitmek ve ihtiyaç duyduklarında yardımlarına koşmaktır. Özellikle yaşlıları zaman-zaman yoklayıp, yapılacak işleri varsa onları takip edivermek kendilerini sevindirecektir.
- Sıla-i rahmin üçüncü derecesi, imkânımız varsa akrabalara mali yardım ve destek sağlamaktır.

Günümüz Toplumlarında Akrabalık İlişkilerinin Durumu

- Şehirleşme kültürünün etkisinde kalarak değerlerimizi yitirmeye başladık
- Teknolojinin yanlış kullanımı ve hayatımızı kuşatması bizi değerlerimizden uzaklaştırdı
- Çekememezlik, Taassup ve bencillik, kin ve nefret bizi kuşatıyor
- Şeytan, nefis, Dünya hırsı, Cimrilik ateşi aramıza duvarlar örüyor
- Kendi derdimizle boğuşarak etrafımızdan uzaklaştık
- Dünya görüşü ve fikir ayrılıkları bizi birbirimize sırt çevirmeye itti
- Nesli akrabayla tanıştırıp kaynaştırmadık
- Küçük ve çekirdek aileyi benimsedik
- Büyükleri yük olarak görür olduk

- Haram ve günahlar konusunda akrabadan yana tavır alarak kayırma ve torpil yaptık
- Evlilikler ayrılık vesilelerimiz oldu
- Aynı binada birbirimizi arayıp sormaz olduk
- Cenazelerden cenazelere mezarlıklarda buluşur olduk
- İlişkileri menfaat temeli üzerine inşa eder olduk
- Vefa, dostluk, samimiyet, muhabbet gibi bizi biz yapan değerleri kaybetmeye başladık.

Akrabalığın Hukukî Neticeleri:

- 1. Evlenme yasağı; kan, süt ve evlenmeden meydana gelen her üç akrabalıkta, belli bir sınıra kadar, evliliğe manîdir. Evlenilmesi haram olan akrabaları, Kur'an şöyle sıralamaktadır:
- ***"Sizlere; analarınız, kızlarınız kız kardeşleriniz, halalarınız teyzeleriniz, kardeşlerinizin kızları, kız kardeşlerinizin kızları, sizi emziren sütanneleriniz, süt kardeşleriniz, karılarınızın anneleri, kendileriyle gerdeğe girdiğiniz kadınlarınızın yanınızda kalan üvey kızlarınız -ki onlarla gerdeğe girmemişseniz size bir engel yoktur-, öz oğullarınızın eşleri ve iki kız kardeşi bir arada almak suretiyle evlenmek, -geçmişte olanlar artık geçmiştir- size haram kılındı. Doğrusu Allah bağışlar ve merhamet eder. Kocalı kadınlar ile evlenme de haram kılınmıştır..."***[18]

---

[18] Nisa, 4/93.

- 2. Mirasçı olmak; Yakınlık derecelerine göre akrabalar birbirine mirasçı olur. Kimin kime hangi oranda mirasçı olacağı Kur'an ve Sünnetle tespit edilmiştir.
- 3. Nafaka temini: Bir kimse, usûl (sulbünden geldiği kimseler) ve fürûunun (kendi sulbünden gelenlerin) nafakasını, muhtaç durumda olan yakın akrabalarının dilerlerse nafakalarını, teminle yükümlü olur. Ayrıca, erkeğin kadınına karşı yiyecek, içecek, giyecek, tedavi ve taşınma vb. gibi hususlarda İslam Dininin erkeğe yüklemiş olduğu bir mükellefiyettir. Sevgili Peygamberimiz evlendiğimiz eşlerimiz hakkında Allah’tan korkmamızı istemekte onların bizlerin üzerinde durumlarına uygun olmak şartıyla yiyecek ve giyeceklerini karşılama yönünde emirleri vardır.